

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 548/2014-17

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 17. septembra 2014 predbežne prerokoval sťažnosť D. Š. zastúpeného advokátom JUDr. Martinom Olosom, Advokátska kancelária, M. R. Štefánika 71, Žilina, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Okresného súdu Žilina č. k. 13 C 86/2013-25 z 26. septembra 2013 a rozsudkom Krajského súdu v Žiline sp. zn. 9 Co 151/2014 z 24. apríla 2014 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť D. Š. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 25. augusta 2014 doručená sťažnosť D. Š. (ďalej len „sťažovateľ“) zastúpeného advokátom JUDr. Martinom Olosom, Advokátska kancelária, M. R. Štefánika 71, Žilina, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6

ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) č. k. 13 C 86/2013-25 z 26. septembra 2013 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) a rozsudkom Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 9 Co 151/2014 z 24. apríla 2014 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“).

Sťažovateľ v sťažnosti uviedol:

«Okresný súd v Žiline rozsudkom sp. zn. 13 C 86/2013 zo dňa 26. 09. 2013 zamietol žalobu v časti príslušenstva (t. j. uplatnených úrokov z omeškania) a priznal mi úroky z omeškania iba vo výške 8,75 % ročne z istiny. Proti výroku prvostupňového rozsudku o čiastočnom zamietnutí žaloby som podal odvolanie. Krajský súd v Žiline rozsudkom sp. zn. 9 Co 151/2014 zo dňa 24. 04. 2014 doručenom PZ sťažovateľa poštou dňa 23. 06. 2014 v napadnutej časti rozsudok Okresného súdu v Žiline sp. zn. 13 C 86/2013 zo dňa 26. 09. 2013 ako vecne správny potvrdil. ...

Vyššie citovaný prvostupňový rozsudok Okresného súdu v Žiline je v napadnutej časti týkajúcej sa zamietnutia žaloby v časti príslušenstva (t. j. uplatnených úrokov z omeškania) zjavne svojvoľný, arbitrárny, v nesúlade so zákonnými ustanoveniami upravujúcich úroky z omeškania a vymykajúci sa ustálenej rozhodovacej praxi súdov a judikatúre. Krajský súd sa vo svojom potvrdzujúcom rozsudku plne stotožnil s ťažiskovým právnym názorom okresného súdu, podľa ktorého mám nárok iba na tzv. zákonné úroky z omeškania a nie tzv. zmluvné úroky dohodnuté podľa čl. III. bod 3. dohody o zrušení kúpnej zmluvy zo dňa 31. 08. 2012 uzavretej so žalovanou 1/ ako dlžníkom a žalovanou 2/ ako ručiteľom.

Okresný súd v odôvodnení vyslovil, že výška úrokov z omeškania je neprimeraná, proti dobrým mravom a takúto výšku „odobriť nemôže“ a preto mi priznal úroky z omeškania vo výške podľa predpisov občianskeho práva. Výpočet výšky úrokov 8,5 % ročne súd už bližšie nevysvetlil. Okresný súd pritom v odôvodnení vôbec nevyslovil, že dohoda o zrušení kúpnej zmluvy je neplatná resp. alebo že ustanovenie čl. III. bod 3. dohody o zrušení kúpnej zmluvy je čiastočne neplatné (v akej časti a rozsahu), čo možno považovať za prvok arbitrárnosti.

Podľa § 369 ods. 1 Obchodného zákonníka účinného ku 31.08.2012 ak je dlžník v omeškaní so splnením peňažného záväzku alebo jeho časti, je povinný platiť z

nezaplatenej sumy úroky z omeškania dohodnuté v zmluve. Ak úroky z omeškania neboli dohodnuté, dlžník je povinný platiť úroky z omeškania podľa predpisov občianskeho práva. Ak záväzok vznikol zo spotrebiteľskej zmluvy a dlžníkom je spotrebiteľ, možno dohodnúť úroky z omeškania najviac do výšky ustanovenej podľa predpisov občianskeho práva.

Podľa § 369 ods. 1 Obchodného zákonníka t. č. účinného ak je dlžník v omeškani so splnením peňažného záväzku alebo jeho časti, vzniká veriteľovi, ktorý si splnil svoje zákonné a zmluvné povinnosti, právo požadovať z nezaplatenej sumy úroky z omeškania vo výške dohodnutej v zmluve, a to bez potreby osobitného upozornenia.

Podľa § 369 ods. 2 Obchodného zákonníka t. č. účinného ak výška úrokov z omeškania nebola dohodnutá, dlžník je povinný platiť úroky z omeškania v sadzbe, ktorú ustanoví vláda Slovenskej republiky nariadením.

Podľa § 369 ods. 3 Obchodného zákonníka t. č. účinného ak záväzok vznikol zo spotrebiteľskej zmluvy a dlžníkom je spotrebiteľ možno dohodnúť úroky z omeškania najviac do výšky ustanovenej podľa predpisov občianskeho práva.

Podľa rozsudku Najvyššieho súdu ČR z 18. marca 2010, sp. zn. 23 Cdo 2924/2009 len pri posudzovaní primeranosti resp. neprimeranosti zmluvnej pokuty sa prihliada aj k dojednanej výške úrokov z omeškania, keďže len zmluvnú pokutu a nie úroky z omeškania môže súd za použitia moderačného práva podľa § 301 Obch. zák. znížiť, a to s prihliadnutím k hodnote a významu zabezpečovanej povinnosti. Súd nemôže použiť moderačné oprávnenie podľa § 301 Obch. zák. založiť len na zistení, že okrem práva na zmluvnú pokutu vznikli oprávnenému ďalšie majetkové práva (napríklad právo na úroky z omeškania) z toho istého porušenia zabezpečovanej povinnosti, bez toho, aby prihliadol k hodnote a významu takejto povinnosti. Pri posudzovaní súladu výšky dojednaných úrokov z omeškania s dobrými mravmi sa neprihliada k dojednanej zmluvnej pokute.

Je zrejmé, že dohodnúť úroky z omeškania najviac do výšky ustanovenej podľa predpisov občianskeho práva možno iba v tých prípadoch, ak záväzok vznikol zo spotrebiteľskej zmluvy a dlžníkom je spotrebiteľ. O uvedený prípad však nešlo a pre výšku úrokov tak bola rozhodná zmluvná úprava podľa výšky dohodnutej v zmluve. Okresný a krajský súd totiž plne opomenuli, že v danej veci ide i obchodnoprávny vzťah, kde výška úrokov z omeškania je v praxi značne vyššia, než úroky podľa Občianskeho zákonníka, čo zákon výslovne pripúšťa a predpokladá. Žalovaný 1/ a 2/ pritom v dohode plne súhlasili

s výškou úrokov z omeškania, v konaní výšku úrokov z omeškania ani vôbec nenamietali. Ingerencia okresného súdu bola tak svojvoľná, nerešpektujúca vôľu zmluvných strán. Okresný súd tak chráni subjekt, ktorý porušuje právo, ktorý je podnikateľom a nie spotrebiteľom a ktorý úmyselne poškodil druhú zmluvnú stranu (moju osobu) – nepodnikateľa. Doposiaľ mi zo strany žalovaných 1/. 21 nebola zaplatená ani istina.

V tejto súvislosti treba ďalej uviesť, že podľa čl. III. bod 3. dohody o zrušení kúpnej zmluvy zmluvné strany vyhlasujú, že zmluvu si riadne prečítali, jej obsahu porozumeli a na znak súhlasu s jej obsahom a toho, že je prejavom ich slobodnej a vážnej vôle, ju bez existencie tiesne, nátlaku alebo nápadne nevýhodných podmienok vlastnoručne podpísali. Zmluvné strany prehlasujú, že dohodnutá výška úrokov z omeškania je v plnom súlade so zásadami poctivého obchodného styku a s dobrými mravmi. Uvedené ustanovenie dohody oba súdy taktiež opomenuli, napriek tomu, že som toto ustanovenie výslovne poukázal i v odvolaní.

Civilný súd nemá právomoc znižovať dohodnuté úroky z omeškania, ktoré si zmluvné strany výslovne dohodli v obchodnoprávných vzťahoch. V praxi súdov sa pritom bežne vyskytujú tisícky prípadov, keď súdy priznávajú napr. bankám a leasingovým spoločnostiam úroky z omeškania voči dlžníkom (fyzickým osobám – nepodnikateľom) vyššie, než sú úroky podľa predpisov občianskeho práva. Prečo v tomto súdnom konaní mojej osobe „nemožno priznať“ resp. „odobriť“ úrok z omeškania vo vyššej ako zákonnej výške, súdy nijak nevysvetlili.

Otázka, či dohodnutá úroková sadzba je alebo nie je v súlade so zásadami poctivého obchodného styku, pritom musí byť vždy predmetom starostlivého posúdenia každého jednotlivého prípadu. Prípustnosť bude závisieť od okolností, za akých boli úroky dohodnuté, a to najmä od dôvodov, ktoré účastníkov viedli k dohode, od charakteru záväzku povinnej strany a hroziacich dôsledkoch jeho nesplnenia, od záväzkov, ktoré na seba vzala druhá zmluvná strana, ako aj od druhu, závažnosti a rozsahu ujmy, ktorá veriteľovi nesplnením peňažného dlhu vznikla. Nepriznanie úrokov z omeškania v zmysle petitu bolo preto za daného skutkového základu a právneho stavu preto plne nedôvodné a nespravodlivé. Je pravdou, že dojednaný úrok z omeškania je vysoký a je vyšší než obvyklé úroky z omeškania. Podotýkam však, že konanie žalovaného 1/ ako i žalovanej 2/ bolo nezákonné a pokiaľ by si plnili svoje povinnosti, nedostali by sa do omeškania. V danej

veci šlo v podstate o podvod resp. o nekalé konanie. Žalovaná 2/ ako konateľka a jediná spoločníčka žalovaného 1/ vylákala odo mňa používanie vozidla, za ktoré však žalovaný 1/ vôbec nezaplatil kúpnu cenu. Nakoniec mi žalovaný 1/ po mnohých naliehaniach vozidlo nakoniec vrátil, ktoré však bolo značne opotrebované a poškodené, dokonca vo vozidle bol roztrhnutý kožený poťah sedačiek, ktorý žalovaná 2/ nazvala ako „amortizáciu“. Okresný súd ako i krajský súd tieto okolnosti ignorovali. ...

Z odôvodnenia oboch rozsudkov tak vôbec nie je zrejmé, či dohoda alebo zmluvné ustanovenie o výške úrokov z omeškania sú neplatné podľa § 39 Občianskeho zákonníka alebo nie resp. či ide o nepriznanie súdnej ochrany výkonu práva v rozpore s poctivým obchodným stykom podľa § 265 Obchodného zákonníka alebo či ide o analogickú aplikáciu moderačného práva ako pri zmluvnej pokute. Oba rozsudky sú tak zjavne arbitrárne. Arbitrárnosť mala priamy vplyv aj na nezákonnosť a vecnú nesprávnosť výroku o čiastočnom zamietnutí žaloby.

V neposlednom rade oba sudy založili novú rozhodovaciu prax, ktorá je v rozpore s doterajšou praxou súdov pri rozhodovaní o úrokoch z omeškania. Túto novú rozhodovaciu prax a odchýlenie sa od doterajšej praxe nijak nezdôvodnili. ...»

Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd o jeho sťažnosti rozhodol týmto nálezom:

„1. Základné právo sťažovateľa... na súdnu a inú právnu ochranu zaručené podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a základné právo na spravodlivý súdny proces zaručené podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Okresného súdu v Žiline sp. zn. 13 C 86/2013 zo dňa 26. 09. 2013 a rozsudkom Krajského súdu v Žiline sp. zn. 9 Co 151/2014 zo dňa 24. 04. 2014 porušené bolo.

2. Rozsudok Okresného súdu v Žiline sp. zn. 13 C 86/2013 zo dňa 26. 09. 2013 a rozsudok Krajského súdu v Žiline sp. zn. 9 Co 151/2014 zo dňa 24. 04. 2014 sa zrušuje a vec sa vracia Okresnému súdu v Žiline na ďalšie konanie.

3. Okresný súd v Žiline a Krajský súd v Žiline sú povinní uhradiť spoločne a nerozdielne sťažovateľovi... do tridsať dní od právoplatnosti tohto nálezu trovy konania vo výške 340,89 EUR na účet advokáta JUDr. Martina Olosa...“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti (návrhu) možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 55/05, IV. ÚS 288/05).

Ústavný súd predbežne prerokoval sťažnosť sťažovateľa a skúmal, či nie sú dané dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde, ktoré bránia jej prijatiu na ďalšie konanie.

Sťažovateľ v petite svojej sťažnosti namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom okresného súdu (ktorým bol okrem iných výrokov zamietnutý jeho návrh v časti požadovaných úrokov z omeškania) a rozsudkom krajského súdu, ktorým bol v odvolacom konaní potvrdený rozsudok okresného súdu v odvolaní sťažovateľa napadnutom zamietavom výroku.

K namietanému porušeniu označených práv sťažovateľa rozsudkom okresného súdu

Ústavný súd konštatuje, že vzhľadom na princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy nebolo v jeho právomoci preskúmanie napadnutého rozsudku okresného súdu, pretože na základe podaného odvolania jeho preskúmanie patrilo do právomoci krajského súdu. Z uvedeného dôvodu sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

K namietanému porušeniu označených práv sťažovateľa rozsudkom krajského súdu

Ústavný súd už v rámci svojej judikatúry vyslovil, že obsahom základného práva na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy), ako aj práva na spravodlivé súdne konanie (čl. 6 ods. 1 dohovoru) je umožniť každému reálny prístup k súdu, pričom tomuto právu zodpovedá povinnosť súdu o veci konať a rozhodnúť (napr. II. ÚS 88/01), ako aj konkrétne procesné garancie v súdnom konaní.

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov

viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne s medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutia všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, pričom skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom preskúmania vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/00) a tiež by mali za následok porušenie niektorého z princípov spravodlivého procesu, ktoré neboli napravené v inštančnom (opravnom) postupe všeobecných súdov.

Vychádzajúc z uvedených právnych názorov ústavný súd na účely posúdenia opodstatnenosti sťažnosti preskúmal namietaný rozsudok krajského súdu.

Po preskúmaní rozsudku krajského súdu ústavný súd argumentáciu sťažovateľa nevyhodnotil ako spôsobilú spochybniť ústavnú udržateľnosť záverov krajského súdu. Ústavný súd nezistil, že by krajským súdom aplikovaný postup a jeho závery mohli zakladať dôvod na zásah ústavného súdu do namietaného rozsudku v súlade s jeho právomocami ustanovenými v čl. 127 ods. 2 ústavy. Ústavný súd nezistil, že by posudzovaný rozsudok krajského súdu bol svojvoľný alebo v zjavnom vzájomnom rozpore, či urobený v zrejmom omyle a v nesúlade s platnou právnou úpravou, či nedostatočne odôvodnený. Krajský súd sa dostatočne vysporiadal s odvolacími námietkami sťažovateľa a náležite odôvodnil svoje závery, keď uviedol:

„Odvolací súd podrobne preskúmal všetky rozhodujúce otázky, ktoré boli vo veci vznesené a v plnom rozsahu sa stotožnil so skutkovými a právnymi závermi súdu prvého

stupňa. Okresný súd v dostatočnom rozsahu zistil skutočnosti rozhodné pre posúdenie danej veci, vecne správne rozhodol a svoje rozhodnutie odôvodnil v súlade s ust. § 157 ods. 2 O. s. p., pričom jeho rozhodnutie je vecne správne a v jednotlivostiach naň poukazuje aj odvolací súd. Z uvedených dôvodov sa odvolací súd obmedzil iba na konštatovanie správnosti dôvodov napadnutého výroku (§ 219 ods. 2 O. s. p.).

V danom prípade prvostupňový súd nepriznal požadované plnenie spočívajúce v uplatnenom úroku z omeškania, ktorý v zmysle dohody medzi účastníkmi mal predstavovať 5 % z istiny denne, čo pri prepočte predstavoval úrok vo výške 1 825 % ročne. Aj keď si účastníci vyhradili riešenie sporov podľa ust. Obchodného zákonníka, pričom Obchodný zákonník pri výške úrokov z omeškania pripúšťa zmluvnú voľnosť, aj tuje treba vychádzať z obchodných zvyklostí a posudzovať či tieto nie sú v rozpore s dobrými mravmi. Správne potom prvostupňový súd dobré mravy posudzoval v zmysle ust. § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka a dospel k záveru, že takto dojednaný úrok nie je možné priznať. Výšku úroku tak priznal len podľa ustanovení nariadenia vlády v tomto prípade 8,75 % ročne. Pretože odvolací súd sa s napadnutým výrokom prvostupňového súdu v celom rozsahu stotožnil, v tejto časti rozsudok ako vecne správny potvrdil. V odvolaní navrhovateľ neuviedol žiadne skutočnosti, ktoré by umožnili odvolaciemu súdu iným spôsobom vyhodnotiť skutkový alebo právny stav. ...“

Skutočnosť, že sťažovateľ sa s názorom krajského súdu nestotožňuje, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok.

Keďže ústavný súd nezistil možnosť porušenia sťažovateľom označených práv rozsudkom krajského súdu, odmietol jeho sťažnosť v tejto časti z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Vzhľadom na to, že sťažnosť bola odmietnutá ako celok, ústavný súd sa jednotlivými nárokmi sťažovateľa uplatňovanými v sťažnosti už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. septembra 2014